

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพของประชกรนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ค่านิยมเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของประชกร เพราะค่านิยมเป็นตัวกำหนดหรือผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมโน้มน้าวไปในทางใดทางหนึ่ง อธิปไตยของค่านิยมนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นรากฐานของปัญหาทางสังคมมากมาย ดังนั้นการศึกษาค่านิยมจึงเป็นเรื่องสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการวางแผนการพัฒนาค่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาตามมาจากการพัฒนา และสามารถใช้ประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ (เพ็ญแข ประจัญปัจฉิม, 2529)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้า นโยบายการพัฒนาประเทศในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เพราะต้องการปรับเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มผลผลิต และนำสินค้าเข้าสู่ตลาดโลกได้ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจของประเทศก้าวหน้าไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็เกิดผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต และสังคมของคนไทย ถึงแม้ว่าการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ จะช่วยยกระดับความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จทางวัตถุเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของประชาชน ซึ่งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและช่องว่างของค่านิยม

ความขัดแย้งค่านิยมในสังคมไทย เกิดจากโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ คนไทยจำนวนมากรับเอาค่านิยมที่มุ่งเน้นตัวเองเป็นหลักและค่านิยมด้านการแข่งขันมาใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งตรงข้ามกับค่านิยมดั้งเดิมที่ให้ความสำคัญกับบุคคล และชุมชนของคน (Suntaree komin, 1985) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยที่ประชาชนยังปรับตัวไม่ทันกับเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดผลกระทบตามมา ซึ่งเรียกว่าสภาพไร้ระเบียบ

(Anomie) ซึ่งเป็นบ่อเกิดของปัญหามากมาย เช่น ปัญหาด้านพฤติกรรมของบุคคลที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม

ในประเทศที่กำลังพัฒนา มักจะเกิดปัญหาความไม่สอดคล้องกันระหว่างสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ กับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยที่สภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันบุคคลยังมีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม แนวปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนบุคลิกภาพที่เป็นแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของค่านิยมซึ่งเป็นที่มาของพฤติกรรมนั้น (เพ็ญแข ประจัญปัจฉิม, 2529) ประเทศไทยก็มีปัญหาเช่นเดียวกันกับประเทศที่กำลังพัฒนาโดยทั่วไป กล่าวคือ ค่านิยมที่ประชาชนยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตบางประการ ไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ค่านิยมยึดถือระบบอุปถัมภ์ในทางมิชอบ ซึ่งเป็นการทำลายระเบียบกฎเกณฑ์การบริหารงาน ค่านิยมเชื่อถือในโชคชะตาและจิตวิญญาณ ซึ่งขัดแย้งกับค่านิยมในสังคมที่ทันสมัยที่ให้ความสำคัญและเชื่อในความสามารถของมนุษย์ เป็นต้น

ดังนั้น ถึงแม้ค่านิยมบางประการได้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ แต่ค่านิยมบางประการก็เป็นเสมือนสิ่งสะกิดกั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เช่นกัน อาฮัล (Ayal, อ้างถึงใน อมรา หงสาพิชญ์, 2537 และ Norman Jacobs, 1971) ได้ระบุว่า ประเทศไทยพัฒนาสู่ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้ ถึงแม้ว่าทั้งสองประเทศจะเปิดประเทศในเวลาใกล้เคียงกันเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยที่ขณะนั้นประเทศไทยมีความก้าวหน้ามากกว่าประเทศญี่ปุ่น แต่ระบบค่านิยมของไทยไม่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบกับระบบค่านิยมของญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าไทยจะได้เปรียบในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถนำมาสู่การพัฒนาได้ ซึ่งความคิดนี้ตรงกับการศึกษาของ นอร์แมน จาคอบ (Norman Jacobs, 1971) ที่ศึกษาพบว่า คนไทยมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสมัยใหม่ แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นปราศจากการพัฒนา (Modernization without Development) ซึ่งมีสาเหตุมาจากโครงสร้างทางสังคม ระบบการปกครอง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ความเชื่อทางศาสนา และค่านิยมต่าง ๆ แต่คำกล่าวของอาฮัล (Ayal) และจาคอบ (Jacobs) ถูกโต้แย้งว่า ไม่ใช่เพราะสาเหตุจากระบบค่านิยม เช่น ความเชื่อทางศาสนาหรือความรักศนุกไม่ชอบทำงานหนักของคนไทย แต่เป็นเพราะคนไทยขาดความรู้ ขาดโอกาสที่ดี ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนามากกว่า (Suntaree, 1991) ดังนั้นการที่จะระบุว่าเป็นเพราะระบบค่านิยมที่ทำให้ประเทศไทยพัฒนาล่าช้านั้น ทำให้ขาดข้อเท็จจริงในแง่ที่ไม่ได้พิจารณาถึงโครงสร้างของสังคม การปกครอง และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

นอกจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจแล้ว อิทธิพลของสื่อมวลชนก็มีผลกระทบต่อวัฒนธรรมในสังคมไทยเช่นกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แพร่กระจายไปยังส่วนต่างๆ ของทุกสังคมได้อย่างรวดเร็วแต่ต่อเนื่อง โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ คนไทยรับข่าวสารซึ่งรวมทั้งกระแสวัฒนธรรมจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมตะวันตกอย่างมากมา คนในชนบทก็รับเอาค่านิยม วัฒนธรรมของคนในเมืองมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตเช่นกัน จากการวิจัยของจ่านอง วิบูลย์ศรี และคณะ (2529) พบว่า หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่ซึมซาบเข้ามาในการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก แม้ในชนบทประมาณร้อยละ 50 ก็มีการอ่านหนังสือพิมพ์นอกจากนี้ เกือบทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนจะฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์ด้วย นอกจากนี้ยังมีหลักฐานยืนยันว่า อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก ยังซึมผ่านมาจากภาพยนตร์เช่นกัน ข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ กันดังกล่าว มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยมและความเชื่อของประชาชน ข่าวสารที่สะท้อนชีวิต ค่านิยม รูปแบบ ของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะประเทศทางตะวันตก จะมีผลกระทบต่อประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง

หลังจากที่ประเทศไทย ได้มุ่งเน้นนโยบายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมาเป็นเวลานาน ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนา โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาประเทศ ดังที่ อเล็กซานา (Alechina, 1982) เสนอแนวคิดการพัฒนาจากปัจจัยภายใน (Endogenous Development) โดยเน้นที่ตัวประชาชนเป็นหลัก และเมื่อมีการพัฒนาเกิดขึ้น วิถีชีวิตของคนในสังคม จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้ความสำคัญต่อค่านิยมดั้งเดิม ค่านิยมเก่าแก่ของวัฒนธรรมเดิมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของประชาชน นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดของ โคโคยอค (Cocoyoc) ที่สนับสนุนว่าการพัฒนาจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับแก่นแท้ของความเป็นมนุษย์ (Essence of Humanity) เป้าหมายของการพัฒนาไม่ควรจะเป็นไปเพื่อพัฒนาวัตถุ แต่เพื่อพัฒนามนุษย์ ซึ่งตรงกับแนวคิดของอดิศประธานาธิบดี ไนเยเรเร (Nyerere, 1973) แห่ง Tanzania ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาที่ตัวประชาชนเป็นหลัก เป็นเป้าหมายของการพัฒนา ส่วนการพัฒนาวัตถุ หรือการเพิ่มผลผลิต จะเป็นเพียงเครื่องมือ (Tools) ของการพัฒนาแต่ไม่ใช่เป้าหมายของการพัฒนา

จากงานวิจัยของ อินคิลิส และสมิธ (Inkeles and Smith อ้างถึงในเพ็ญแข ประจวบจิกรีก, 2529) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนเป็นผู้มีความทันสมัย (Modernity) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรของประเทศต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนา 6 ประเทศ สรุปได้ว่า การมีบุคลิกลักษณะ และค่านิยมที่เอื้อต่อความทันสมัยของประชากร ช่วยให้การพัฒนาเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เช่น มีค่านิยมทางการศึกษา ทางเศรษฐกิจ ขนาดครอบครัว อาชีพ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ถดความเชื่อทางด้านสิ่งมงาย มีความรับผิดชอบ มีความนิยมชีวิตแบบสมัยใหม่ เป็นต้น ประชากรในแต่ละประเทศ มีคุณลักษณะของความทันสมัยไม่เท่ากัน ประเทศที่จัดได้ว่ามีความก้าวหน้าทางการพัฒนามากกว่า พบว่า ประชากรมีคุณลักษณะของความทันสมัยมากกว่าประเทศที่ล้าหลังทางการพัฒนา ดังนั้นในการพัฒนาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับคุณลักษณะของประชากรให้มีสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาให้มากที่สุด

ค่านิยมในสังคมไทยแตกต่างไปจากค่านิยมของประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะค่านิยมของประเทศทางตะวันตก เนื่องจากมีที่มา ตลอดจนโครงสร้างทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจแตกต่างกัน จำเป็นต้องพิจารณาโครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วย จะทำให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งได้ชัดเจนถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นประชาชนกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่ง ซึ่งจากการสำรวจของการเคหะแห่งชาติร่วมกับกรุงเทพมหานคร พบว่า มีชุมชนแออัดจำนวนรวมทั้งสิ้น 843 ชุมชน จำนวน 145,943 หลังคาเรือน จำนวน 207,948 ครอบครัว จำนวนประชากรรวม 1,164,509 คน คิดเป็นร้อยละ 14.56 ของประชากรในกรุงเทพมหานคร ถึงแม้ว่าชุมชนแออัดจะมีลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมไม่ถูกสุขลักษณะตามแบบมาตรฐานทั่วไป รวมทั้งยังเป็นที่แออัดคับแคบ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด แต่ชุมชนแออัดก็เป็นที่พักอาศัยของผู้มีรายได้น้อย ให้ได้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เป็นที่พักพิงของผู้ที่อพยพมาจากชนบทเป็นที่เรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมเมือง โดยคนที่เข้ามาอยู่ก่อน ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตแก่ผู้มาอยู่ใหม่ ตลอดจนยังเป็นแหล่งแรงงานราคาถูกอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนแออัดส่วนใหญ่จะเป็นการเช่าที่ของเอกชนในราคาถูก ซึ่งในปัจจุบันที่ดินมีราคาสูงเกินกว่าที่จะให้คนรายได้น้อยเช่าในราคาถูกได้เหมือนก่อนและเจ้าของที่ดินต้องการใช้ที่ดินของคนเพื่อประโยชน์ในด้านอื่น นอกจากนี้ชุมชน

แอ็คทหลายแห่งยังบุกรุกพื้นที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น การทำเรือ กรมธนารักษ์ กรมชลประทาน การรถไฟแห่งประเทศไทย สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ดังนั้นปัญหาการได้รื้อ จึงเป็น ปัญหาสำคัญของคนชุมชนส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาภายในชุมชนเอง เช่น สภาพแวดล้อม และที่อยู่อาศัยไม่ถูกสุขลักษณะ ขาดสาธารณูปโภคตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

จากการที่ชุมชนแออัดมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น และความสามารถในการแก้ไขปัญหา ของผู้อยู่อาศัยมีจำกัด จึงมีหลายหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนได้พยายามเข้ามาช่วยเหลือแก้ไข ปัญหา เช่น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการสร้างทางเท้าเข้าไปในชุมชน หรือเก็บขยะจำนวนมากที่หมักหมมอยู่ในชุมชนให้อย่างสม่ำเสมอ หรือการจัดสร้างที่อยู่อาศัยให้ ใหม่ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนแออัด โดยการสร้างแฟลต สำหรับประชาชนเหล่านั้น แต่การดำเนินการช่วยเหลือต่าง ๆ ไม่อาจเรียกได้ว่าประสบความสำเร็จ เนื่องจากการพัฒนาในแนวทางของรัฐไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากชนบทที่มีครอบครัวขนาดใหญ่ คู่กันเคยกับการอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว มีที่ดินสูง สามารถต่อเติม ขยับขยายได้ตามความจำเป็น ถึงแม้ว่าการย้ายขึ้นไปอยู่บนแฟลตจะทำให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่ดี ขึ้น แต่ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องมี การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านจากความเคยชินเดิม ๆ ได้ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยประการอื่น ๆ อีก เช่น ที่อยู่อาศัยที่รัฐจัดหาให้ไกลจากแหล่งงานเดิม เพื่อนบ้านที่ไม่คุ้นเคยเหมือนดังเช่นที่เคยอยู่ใน ชุมชนเก่า เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการสำรวจของการเคหะแห่งชาติพบว่าร้อยละ 80 ของ ประชาชนที่การเคหะแห่งชาติ จัดหาที่อยู่อาศัยให้เป็นอาคารแฟลต ได้ขายกรรมสิทธิ และกลับไป ใช้ชีวิตในชุมชนแออัดดั้งเดิม โดยการสร้างชุมชนแออัดขึ้นใหม่อีกพร้อมกับคนที่ถูกขับไล่ออกจากชุมชน แออัดในเขตใกล้เคียง และชาวชนบทที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาใหม่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในกรุงเทพมหานครจึงยังคงมีชุมชนแออัดต่อไป ซึ่งมักจะอยู่ใกล้กับแหล่งงาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ทำเรือ คลาด เป็นต้น

การพัฒนาที่มุ่งเน้นไปที่วัตถุ โดยมองข้ามปัจจัยที่สำคัญคือ ตัวประชาชนและวิถีการ ดำเนินชีวิตของประชาชน ตลอดจนขาดการเตรียมประชาชนให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงย่อม ทำให้การพัฒนานั้นไม่ได้ผลตามความมุ่งหวัง ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลกระทบตามมาให้น้อยที่สุด จึงจำเป็นต้องศึกษาค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีการ ดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะค่านิยมซึ่งในแง่ทฤษฎีแล้วถือว่า ทำหน้าที่

ยึดเหนี่ยวสังคมเข้าไว้ด้วยกัน สมาชิกในสังคมถูกส่งออกไปในแนวทางเดียวกัน (Kahl, 1968) และมีอิทธิพลต่อการเลือกรูปแบบความประพฤติ แนวทางในการดำเนินชีวิตและเป้าหมายของพฤติกรรม (Scott, 1956; Kluckhohn, 1951)

ในการพัฒนาต้องใช้อุบายการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ทั้งที่เป็นสื่อมวลชนและสื่อบุคคล นอกจากประชาชนในชุมชนแออัดจะได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากคนในชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว สื่อมวลชนก็เป็นสื่อที่ช่วยเผยแพร่ข่าวสารความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งประชาชนในชุมชนแออัดเช่นกัน เดนิส แมคควอยด์ (Denis Mcquail, 1987) กล่าวว่า สื่อเป็นตัวกระตุ้นช่วยเผยแพร่ระบบค่านิยมที่เอื้อประโยชน์ต่อการยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ซึ่งนักจิตวิทยาสังคม เช่น ฮาเกน และแมค เลล์แลนด์ (Hagen, 1962; McLelland, 1961) อ้างถึงใน Denis Mcquail, 1987) ได้ชี้ว่า ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวบุคคลมีความสำคัญกว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวางแผนของบุคคลอื่น

ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับค่านิยมของประชาชนในชุมชนแออัดจะเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพความเป็นจริงของประชาชน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเหล่านั้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในชุมชนแออัด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชนแออัดกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของประชาชนในชุมชนแออัดกับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในชุมชนแออัดกับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อถือที่มีต่อสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา

ปัญหานำในการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในชุมชนแออัดเป็นอย่างไร
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลของประชาชนในชุมชนแออัดเป็นอย่างไร
3. ผู้ที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน แตกต่างกันหรือไม่
4. ผู้ที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล แตกต่างกันหรือไม่
5. ผู้ที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาแตกต่างกันหรือไม่
6. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของประชาชนในชุมชนแออัด มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาหรือไม่
7. พฤติกรรมเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลของประชาชนในชุมชนแออัด มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาหรือไม่
8. ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อมวลชนกับสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประชาชนในชุมชนแออัดที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน
2. ประชาชนในชุมชนแออัดที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลแตกต่างกัน
3. ประชาชนในชุมชนแออัดที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาแตกต่างกัน
4. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา

5. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา

6. ความเชื่อถือที่มีต่อสื่อมวลชนกับสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา

ขอบเขตและจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น และผลจากการวิจัย ไม่อาจนำไปสรุปใช้ได้กับประชาชนทั่วไป หรือประชาชนในชุมชนแออัดจังหวัดอื่น ๆ

2. มุ่งศึกษาเฉพาะการเปิดรับสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และการเปิดรับสื่อบุคคล ได้แก่ คนในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ผู้นำชุมชน ซึ่งอาจมีตัวแปรอื่น ๆ อีก แต่ไม่ได้นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

นิยามศัพท์

ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ศาสนา

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ ฟัง อ่าน หรือดู วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร และระยะเวลาในการฟัง อ่าน หรือดู ในแต่ละครั้ง ตลอดจนประเภทของเนื้อหาข่าวสารที่เปิดรับจากสื่อมวลชนทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล หมายถึง ความบ่อยครั้งในการสนทนา พูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้กับบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ผู้นำชุมชน

ค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา หมายถึง ค่านิยมดังต่อไปนี้

1. มุ่งมั่นประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน
2. การมีการศึกษาวิชาความรู้
3. นิยมการปฏิบัติมากกว่าเชื่อในโชคชะตา
4. การกล้าเสี่ยงในการประกอบอาชีพ

5. การเปิดรับสื่อมวลชน
6. ขอมรับในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. มีการวางแผนการชีวิต
8. การมีส่วนร่วมในทางการเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ในการเลือกสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ข่าวสาร เพื่อสร้างค่านิยม ที่เอื้อต่อการพัฒนาของประชาชน
2. ผลการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ถึงเห็นความสำคัญของ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนา เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย